

27 de novembre de 2024.

XERRADA PER A L'ACTE D' INAUGURACIÓ .

Evolució de les exposicions i de la Biblioteca els darrers 20 anys

Bon dia a tothom,

Primer de tot agraeixo al Dr. Ernest Abadal que hagi volgut presidir la taula en l'acte d'avui, així com també a la degana de química i el secretari de la Facultat de Física la seva presència i col·laboració.; i com no també l'agraïment a tots els assistents que heu tingut la amabilitat d'acompanyar-nos.

Aquest any parlo jo en comptes del president de la comissió d'usuaris de la biblioteca, el Dr. Albert Moyano ja que – com ha dit el Dr. Abadal- ha excusat la seva assistència a l'acte d'avui.

De fet em va bé, ja que enguany per a mi, no es un any més sinó que es la darrera exposició en la que col·laboro, perquè l'Abril del 2025 em jubilo i aprofito aquests pocs minuts que tinc per **recapitular una mica parlant de totes les exposicions fetes fins ara.**

Des que **vàrem començar l'octubre del 2005**, han estat 20 anys però 19 exposicions (perquè l'any de la pandèmia òbviament no n'hi va haver), tocant temes tant variats i diversos com àrees de coneixement existeixen a les dues Facultats a les que donem servei des la Biblioteca de Física i de Química.

Vam començar com ja he dit, l'any 2005 que es celebrava l'Any Internacional de la Física, amb Einstein -commemorant els 100 anys de la publicació dels seus famosos 4 articles que tant van contribuir al desenvolupament de la Física Moderna- . Han estat 19 grans exposicions en les que hem celebrat i commemorat esdeveniments tan diversos com, entre altres : l'Any Internacional de la Física el 2005,el de l'astronomia el 2009, el de la química el 2011, el de la Cristal·lografia el 2014, i moltes altres efemèrides com poden ser, també entre altres, la taula periòdica i Mendeleiev, els 100 anys de l'àtom de Bohr, els 50 anys dels làsers, els

2000 anys de magnetisme, els 100 anys de la relativitat general, els isòtops, la termodinàmica, la ciència de superfícies. L'any passat vàrem commemorar la visita d'Einstein a Barcelona el 1923 i enguany commemorem Paul Flory com a pioner de la ciència de polímers. Els comissaris d'enguany han estat la Dra. Inés Fernandez del dept. De ciència dels materials i el Dr. Francesc Mas, de Química Física.

Tant amb les exposicions en si com en les xerrades dels actes d'inauguració, hem donat visibilitat a científics molt coneguts: Einstein, Marie Curie, Rosalind Franklin, Bohr, Mendeleiev, Rutherford i a altres que no ho son tant tant com Langmuir, Fritz Haber, Flory, Aston...

La **tria del tema** de l'exposició no es fa de qualsevol manera, sinó que sempre es busquen fites rellevants com aniversaris de premis Nobel de Física i/o de Química, o bé altres commemoracions o aniversaris importants.

I tota aquesta feina l'ha fem amb la **comissió de la Biblioteca de Fons Històric** (formada per 3 professors física i 3 de química i jo mateixa) que proposem temes i esdeveniments adients aquell any, també suggerim comissaris docents experts entre els professors d'ambdues Facultats i supervisem la seva feina al llarg de tota la preparació.

De cada exposició hi ha hagut normalment 2 comissaris, en alguns pocs casos només 1 : uns 37 professors més o menys d'ambdues Facultats ho han estat alguna vegada i alguns han repetit, especialment els membres de la comissió.

I ara aquí, m'agradaria citar especialment uns quants docents d'ambdues Facultats, que al llarg de tots aquests anys han col·laborat desinteressadament amb la Biblioteca, ja sigui en les exposicions com en el nostre esdevenir quotidià com a col·laboradors, membres de la comissió d'usuaris o bé presidents de la mateixa, gràcies als quals hem aconseguit fites importants que segurament no haguéssim assolit sense ells . Son per ordre alfabètic:

- Dr. S. Alvarez, Dra. E. Bosch, Dr. JL Gomez Estevez Dr. Francesc Mas, Dr. A. Moyano, Dr. Luis Navarro i Dr. Miquel Seco .

Personalment m'he sentit recolzada i acompanyada per tots vosaltres i us ho agraeixo de tot cor.

També vull destacar els **actes d'inauguració**, que des dels seus inicis hem volgut que fóssim solemnes, presidits pel Rector o persona en qui delegui, els 2 degans i el President de la comissió d'usuaris de la biblioteca. Dels 19 actes hi ha hagut:

- 16 conferències impartides per experts de fora de la UB sobre el tema de l'exposició
- 3 obres de teatre originals, escrites i muntades per l'ocasió pel professor de la Facultat de Física Enric Pérez Canal i representades amb gran èxit, per membres de la comunitat universitària de Física.

A tots ells moltes gràcies.

Agraeixo també a les Societats catalanes tant de Física com de Química que ens han subvencionat cada any les despeses del conferenciant, i com no, també als diferents deganats d'ambdues Facultats que ens han convidat a uns magnífics aperitius a la Biblioteca després d'aquest acte.

I evidentment agrair **SOBRETOT** a tot personal de la biblioteca, que sense la seva feina i el suport constant, no es podrien muntar aquestes exposicions.

També , m'agradaria mencionar que des de la biblioteca **en un altre espai expositiu** al llarg d'aquests 20 anys hem realitzat 18 altres expos amb altres temes que també tenien rellevància l'any que es feien com : els 100 anys de les vitamines, 100 anys de l'eclipsi de sol que va donar la raó a Einstein), sobre Richard Feynmann, Max Planck, Otto Hahn, els 100 anys del naixement del fotó.

Hem fet mostres bibliogràfiques sobre Dones i ciència , sobre Lise Meitner i Marie Curie, Rosalind Franklin i també Dones científiques amb premi Nobel de Física i/o de Química des de l'inici del premis l'any 1901 fins al

2021, que va resultar que només l'havien guanyat 10 dones en 120 anys d'història dels premis, i a més les darreres cinc els darrers anys.

També, amb motiu del seu traspàs, vàrem fer dues exposicions com a merescut homenatge a dos professors, el Dr. Pere Pascual de la Fac. De Física i el Dr. Josep Castells, de Química que com a presidents de les comissions d'usuaris de la Biblioteca van picar molta pedra i van lluitar per aconseguir situar la nostra Biblioteca a l'avantguarda de les biblioteques científiques del país, en uns anys (finals segle XX) difícils on les biblioteques estaven molt poc considerades.

I també hem hostatjat obres pictòriques !

Amb referència a la Llum l'any del fotó vam muntar una exposició amb obres de l'artista Teresa Miarnau que ens va cedir per a l'ocasió.

I tb encara una altra mostra pictòrica de la mà del físic i pintor Josep M. Ferrer Guanter amb les "aquarel·les quàntiques" que eren un recorregut pictòric per la mecànica quàntica.

Enguany en aquest espai inaugurarem també una exposició molt interessant sobre el **grafè**, per commemorar el vintè aniversari de l'aïllament d'aquest extraordinari material aconseguït per Andre **Geim** i Konstantin **Novoselov**, físics de la Universitat de Manchester (Gran Bretanya) que l'any 2010 van guanyar el Premi Nobel de Física per les seves investigacions fonamentals sobre el grafè i la determinació de les propietats excepcionals i les aplicacions potencials d'aquest material.

Totes les exposicions les convertim en **virtuals** i des de la pàgina web de la biblioteca es poden recuperar tant els pòsters, com el material complementari i tota la bibliografia exposada.

Intentem que s'acompleixin les següents premisses:

- La primera important es fomentar la relació personal i fer comunitat entre la Biblioteca i les Facultats
- 2 Donar a conèixer el nostre fons imprès, que es important, nombrós i en alguns casos desconegut

- 3 També s'actualitza bibliografia omplint forats que gràcies a la recerca bibliogràfica que realitzem preparant els documents a exposar, ens n'adonem que hi han
- 4 Fer pedagogia: donem a conèixer fets científics i històrics cabdals per entendre on som ara, científicament parlant. Per entendre el present, s'ha de conèixer el passat, també en ciència

D'algunes d'elles s'han fet visites guiades amb els comissaris de l'exposició i també sobre alguns temes hem cedit pòsters a Instituts de Secundària.

En un altre ordre de coses, i ara ja parlant de la biblioteca l'any 2020, va fer 20 anys que la biblioteca es va traslladar a la seva ubicació actual i també vam fer una petita exposició en la que fèiem un recorregut des de la seva creació al 1937 (en plena guerra civil, com a Seminari de Química i Farmàcia a l'actual Sala Ramon i Cajal de l'edifici històric), i fins ara que es la seva tercera ubicació.

Evidentment al llarg d'aquests 24 anys que fa que som a l'espai actual han canviat moltes coses en el món de les biblioteques **pel que fa als espais, però per mi n'hi ha dues de rellevants:**

La 1a. Pas gradual però decidit de tot el fons a versions electròniques : que va començar ja fa molts anys per les revistes científiques i bases de dades però cada vegada més també hi trobem els llibres de recerca i manuals. Aquest fet ha portat com a conseqüència menys usuaris presencials a la biblioteca per a consultar fons i la possibilitat de reubicar fons impresos de baix ús a espais-magatzem.

Sobre aquets fet la pregunta que ens fem recurrentment quan preparem aquestes exposicions bibliogràfiques es que s'exposarà en el futur, si tot els fons es electrònic?

Evidentment s'hauran de pensar i fer de manera molt diferent

La 2a. Cosa que ha canviat , es l'evolució dels espais de la Biblioteca de ser continents i custodis de documents amb taules i cadires a ser espais que permeten altres usos diferents. A l'alliberar espai de fons reubicats i sense fer cap despesa important per a modificar-los, hem creat sales de

treball en grup, cubicles per a l'estudi individual, sala per a videoconferència i ...ens falta encara la darrera modificació que intentarem implementar aviat, que serà una zona d'estudi o relax més informal. **Els espais s'han convertit en un servei** més de la biblioteca i com a tals els oferim i prestem exactament igual que fem amb el fons bibliogràfic i altres objectes (com per exemple ordinadors portàtils).

Tots aquests canvis i re allotjament del fons , han generat força feina interna, però es el que cal fer: anar-nos adaptant i anticipant a les noves necessitats dels nostres usuaris, presents i futurs.

Això si, sempre **sense perdre la nostra essència** que es donar accés als recursos bibliogràfics necessaris per a la docència i recerca en tots els àmbits d'ambdues Facultats , i preservar-los i custodiar-los pel futur, siguin en el format que siguin.

I per acabar presentar-vos al conferenciant d'enguany el Dr. Juan Jesús Pérez González.

El professor Pérez Gonzalez es va doctorar en química computacional a la Universitat de Barcelona i va realitzar diverses estades post doctorals a diferents universitats europees. També va ser científic visitant als Laboratoris IBM de N.Y. i investigador sènior a l'Institut d'investigació molecular de Palo Alto, Califòrnia. Actualment és **catedràtic de Química Física al Departament d'Enginyeria Química de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria (ETSEIB) de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)** des de 1984.

D'aquesta mateixa escola i universitat, ha estat sotsdirector de Relacions Internacionals del 1999 a 2002, treballant per impulsar la internacionalització dels plans d'estudis d'Enginyers Mecànics i Químics.

Del 2002 al 2006 va ser vicerector d'investigació, d'estudis de doctorat i relacions internacionals.

Autor de més de 150 articles en revistes especialitzades, el seu interès investigador va des de l'enginyeria molecular de proteïnes fins al desenvolupament sostenible, el desenvolupament de currículums d'enginyeria i la política universitària.

Moltes gràcies Professor Pérez per haver acceptat la nostra invitació i sigui molt ben vingut.

I res més...moltes gràcies a tots!